

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Genesis 32, 23 - 31
Ochtenddienst

Broeders en zusters,

1. **Votum**
2. **Zegengroet**
3. **Zingen : Psalm 108 : 1 en 2**
4. **Lezing van de wet**
5. **Schuldbelijdenis door het zingen van : Gezang 155 : 1 – 3**
6. **Genadeverkondiging**
7. **Zingen : Gezang 155 : 4 en 5**
8. **Gebet om zegen over de eredienst**
9. **Schriftlezing : Genesis 32 : 2 – 22**
10. **Zingen : Psalm 118 : 5 en 6**
11. **Tekst : Genesis 32 : 23 – 31**
12. **Prediking**
13. **Zingen : Psalm 38 : 1, 2 en 9**
14. **Dankzegging en voorbede**
15. **Dienst van de offergaven**
16. **Slotzang : Psalm 146 : 2 en 3**
17. **Zegen**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein, Hoeveel vertrouwen hebben wij in andere mensen? **[Hoeveel vertrouwen?]** Om dat te testen doen mensen wel eens een proefje. Een simpele test. Je gaat achter iemand staan en je vraagt die ander om zich achterover te laten vallen. Je belooft hem op te vangen. Je hebt mensen die zich zonder problemen achterover laten vallen. Zonder angst of aarzeling. Maar er zijn ook mensen die dat niet of nauwelijks durven. Deze mensen hebben soms ook veel problemen om naar de dokter of de tandarts te gaan. Ze vinden het heel moeilijk om de controle over hun leven uit handen te geven. En dat is natuurlijk wel wat er gebeurt. Bij de tandarts lig je achterover in een stoel en daar is iemand met enge instrumenten in je mond aan het boren, aan het krabben of andere dingen aan het doen die niet

prettig voelen en vaak nare geluiden maken. Je hebt ook mensen altijd zelf alle klussen willen klaren, omdat ze er niet op vertrouwen dan anderen die klus net zo goed doen als zij. Hoeveel vertrouwen heb je in een ander? En als het spreekwoord klopt, dat zegt: "Zoals de waard is, zo vertrouwt hij zijn gasten", dan zegt dat ook iets over hoe betrouwbaar wij zelf zijn. Natuurlijk heeft vertrouwen ook te maken met je levensgeschiedenis. Wie in zijn leven verschrikkelijk is beschadigd door mensen op wie hij of zij had moeten kunnen vertrouwen, die zal meer moeite hebben om iemand vertrouwen te geven. Je ziet dat vaak bij slachtoffers van incest. Je ziet dat soms bij mensen die in hun huwelijk door hun partner bedrogen zijn. Wat mensen zich vaak niet realiseren is dat dergelijke beschadigingen ook door kunnen werken in de relatie met de Here. Want daarin gaat het natuurlijk ook om vertrouwen. Vertrouwen we God? **[Hoeveel in God?]** Geloven we dat Hij is, wie Hij zegt te zijn? Geloven we dat Hij zijn beloftes ook waar maakt? Menig christen heeft wel eens zijn twijfels hierover. Zeker als er zeer ingrijpende dingen in ons leven gebeuren die veel pijn en verdriet geven. Is God wel echt die God van liefde? Heeft God echt het beste met mij voor? Moet dit echt meewerken ten goede? Nou, ik kan er niks goeds in ontdekken.

Een man die een duidelijk moeite mee had om echt op de HERE te vertrouwen was de aartsvader Jacob. Dat probleem zien we terug in een groot deel van zijn leven. De HERE had al voor de geboorte van Jacob en zijn tweelingbroer Ezau tegen hun moeder gezegd dat de oudste de jongste zal dienen. Een belofte waar Jacob ongetwijfeld van op de hoogte is geweest. Maar heeft hij afgewacht hoe de HERE hiervoor zou zorgen? Nee, op een dag maakte hij misbruik van de honger en de oppervlakkigheid van Ezau. Voor een bord linzen liet hij Ezau hem zijn eerstgeboorterecht verkopen. Wat natuurlijk ongehoord is. Als broer had Jacob zo nooit met Ezau mogen omgaan. Natuurlijk had Ezau zijn eerstgeboorterecht niet zo lichtzinnig mogen verkopen. Maar Jacob had hem hier ook niet toe moeten verleiden. Als hij een goede broer was geweest dan had hij Ezau tegen gehouden. Als zijn vader Izaäk oud geworden is bedriegt hij met hulp van zijn moeder zijn oude vader. Zo komt hij in bezit van de zegen van zijn vader. Weer wachtte hij niet op de HERE. Nee, hij zorgde er zelf voor dat hij kreeg wat hij wilde hebben. Hij wachtte niet op God. **[Niet wachten op God]**

Als hij wegvlucht uit angst voor Ezaü en naar het noorden reist, naar zijn oom Laban, dan verschijnt God aan hem en doet hem heerlijke beloften. Jullie kennen dat verhaal waarschijnlijk wel, jongens en meisjes. Jacob is in slaap gevallen en dan ziet hij in een droom een ladder die op de aarde staat en helemaal tot in de hemel komt. En langs die trap zag hij engelen omhoog en omlaag gaan. Dan ziet Jacob de HERE bij zich staan. En de HERE zegt tegen hem: 'Ik ben de HERE, de God van je voorouder Abraham en de God van Izaak. Het land waarop je nu ligt te slapen zal ik aan jou en je nakomelingen geven. Je zult zoveel nakomelingen krijgen als er stof op de aarde is; je gebied zal zich uitbreiden naar het westen en het oosten, naar het noorden en het zuiden. Alle volken op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als jij en je nakomelingen. Ikzelf sta je ter zijde, Ik zal je overal beschermen waar je ook heen gaat, en ik zal je naar dit land terugbrengen; Ik zal je niet alleen laten tot Ik gedaan heb wat Ik je heb beloofd.' Dat zijn nog eens beloften van de HERE. Beloftes die de HERE persoonlijk aan hem deed. Daar kon Jacob zijn leven op bouwen. Wat voor zekerheid heb je verder nog nodig om met vertrouwen de toekomst tegemoet te treden?

Toch zien we dat het Jacob daar telkens weer aan ontbreekt. We zien hoe Jacob met list te werk gaat om een grote en sterke kudde schapen en geiten te krijgen. Als de HERE later in een droom aan Jacob verschijnt om hem te zeggen dat hij terug moet gaan naar zijn geboorteland, dan vertrekt hij stiekem uit het huis van Laban en zijn zonen. **[Altijd weer bedrog]** Hij vertelt niet wat er aan de hand is. Laat Laban geen afscheid nemen van zijn dochters en kleinkinderen. Nee, Jacob bedroog de Arameeër Laban door er heimelijk vandoor te gaan. Zo lezen we in Genesis 31 : 20. Weer geen vertrouwen in de Here, maar allemaal menselijke berekening die ingegeven wordt door angst en waarschijnlijk ook een geweten dat niet helemaal zuiver is.

Als Jacob met zijn gezin, zijn slaven en slavinnen en zijn kuddes onderweg is naar zijn geboorteland, dan verschijnen er plotseling engelen van God op zijn weg (Gen 32:2). Toen Jacob deze engelen zag, begreep hij waar het om ging. Want hij zei: 'Een leger van God!' En dat was het. God stuurde een leger engelen om Jacob en zijn huis te beschermen op weg naar zijn geboorteland. God ging met hem mee. Daar was geen twijfel over mogelijk. God laat Jacob zien dat Hij doet wat Hij Jacob bij Bethel heeft beloofd. **[God stelt gerust]** Maar leidt dat ertoe dat Jacob vol vertrouwen zijn reis vervolgt? Nee, want wat zien we gebeuren? Jacob stuurt boden op pad om Ezaü van zijn komst op de hoogte te

stellen. Nou, is daar op zich niets mis mee. Maar als die boden dan terugkeren en melden dat Ezau hem met vierhonderd man tegemoet komt, dan gaat het mis. Jacob raakt in paniek. Het angstzweet breekt hem uit, zo lezen we in vers 8. In die angst zoekt hij de Here in gebed en vertelt daarin hoe bang hij is voor zijn broer. Hij is bang dat Ezau hemzelf, zijn vrouwen en zijn kinderen zal doden. Daarbij herinnert hij de Here aan de beloften die hij Jacob gedaan heeft. Maar geeft dit gebed rust? Vertrouwt Jacob nu ook op de Here? Als we letten op zijn verdere daden lijkt het er niet op. Want uit zijn grote bezit stelt hij een aantal kuddes samen. Met het doel die als geschenk aan zijn broer te geven in de hoop hem vriendelijk stemmen. Hij zoekt zijn redding nog steeds in menselijke berekening en middelen. Ook bij zijn volgende daad zien we dit gebrek aan vertrouwen in de HERE. Want in de nacht brengt hij zijn vrouwen en kinderen naar de overkant van de Jabbok. Ook al zijn bezittingen brengt hij naar de overkant. Waarom doet hij dat? Hij wil voorkomen dat ze Ezau ontmoeten als ze nog maar net de rivier zijn overgestoken. **[Menselijke berekening]** Want als Ezau ze kwaad gezind is dan wordt het moeilijk om weg te vluchten als ze nog vlak bij de Jabbok zijn. Zelf blijft hij achter op de noordelijke oever van de Jabbok.

Het is nog altijd donker en plotseling wordt hij besprongen door een man die een gevecht met hem aangaat. Wat denken jullie jongens en meisjes, wat zal de eerste gedachte geweest zijn bij Jacob toen iemand hem in zijn nek sprong? Hij was zo bang dat Ezau hem dood zou willen maken. En nu begint iemand met hem te vechten. Het is maar niet een beetje stoeien. Hij moest voor zijn leven vechten. Hij dacht natuurlijk dat Ezau of een van zijn mannen hem in de nek gesprongen was. Met het doel om hem te doden. Dus zijn grootste angst lijkt nu waarheid te worden. Zo vecht Jacob voor zijn leven. Vrezend dat zijn laatste uur geslagen heeft. Maar was het Ezau, jongens en meisjes? Nee, hè? Maar wie was het dan wel? Dan wordt niet helemaal duidelijk uit het verhaal. Want hij weigert om Jacob zijn naam te vertellen als die erom vraagt. Maar we kunnen er wel iets over zeggen, want Jacob noemt die plek waar hij gevochten heeft: Pniël. 'Want', zo zei hij, 'ik heb oog in oog gestaan met God en toch ben ik in leven gebleven'. Betekent dat hij met God zelf gevochten heeft? Bij de profeet Hosea vinden we een antwoord op deze vraag. In **[Hosea 12: 4 en 5]** lezen we: 'Al in de moederschoot heeft hij zijn broer beetgenomen, en in de kracht van zijn leven worstelde hij met God. Hij worstelde met een engel en overwon: onder tranen smeekte hij hem om een gunst.' Jacob heeft dus met een engel

gevochten. Een engel die door God was gestuurd om dat gevecht met Jacob aan te gaan. En zo heeft hij dus feitelijk met God zelf gevochten. Want de engel ging in naam en opdracht van God met Jacob in gevecht.

Jacob was een sterke man en de engel kreeg hem er niet onder. Wel wist hij in het gevecht de heup van Jacob te ontwrichten. Waarmee de strijd toch wel beslist was. Bij worstelen zie je de vechtersbazen nogal eens aan benen van hun tegenstander draaien met de bedoeling hem op de rug te krijgen. Het is natuurlijk goed voor te stellen dat bij zo iets een been uit de kom raakt. Hoewel hij geblesseerd is, blijft Jacob vechten. Waarschijnlijk heeft hij tijdens dat lange gevecht begrepen dat het niet om Ezau of een van zijn knechten ging. Want die waren hem waarschijnlijk wel met een zwaard of mes tegemoet gekomen. Wat zal er tijdens dat gevecht allemaal door het hoofd van Jacob zijn gegaan? Zeker toen hij door kreeg dat hij niet met Ezau in gevecht was, maar met een engel van God? Natuurlijk zal hij gedacht hebben waarom God met hem in gevecht ging. En waarschijnlijk zal hij het begrepen hebben. **[Gevecht met God]** Want gedurende zijn leven heeft hij zich vaak tegen de HERE verzet en niet op Hem vertrouwt. En diep in zijn hart weet hij dat natuurlijk drommels goed. Iets wat de meesten van ons waarschijnlijk ook wel kennen. Want zijn er in ons leven ook geen tijden aan te wijzen, of misschien zitten we midden in zo'n periode, waarin we ons tegen God hebben verzet. Waarin we niet echt naar Hem willen luisteren. Dat we ons niet aan Hem over willen geven, maar ons leven in eigen hand willen houden. We willen zelf bepalen wat we doen. We hebben geen zin om onze fouten en schuld te erkennen. We zijn koppig, trots en eigenwijs. Daarom gaat God met hem in gevecht. Het verzet van Jacob moet gebroken worden en hij moet leren zich aan de Here te onderwerpen.

Uiteindelijk vraagt de engel aan Jacob om hem te laten gaan, omdat het al licht wordt. Met deze opmerking wil de engel niet meer aangeven dat ze nu lang genoeg gevochten hebben. Maar Jacob is niet van plan zijn tegenstander zomaar te laten gaan. Hij wil eerst dat de ander hem zegent. Het belangrijk dat we goed zien wat Jacob hier vraagt. Het gaat hier Jacob maar niet om een ding dat hij van de engel wil, voordat deze vertrekt. Het gaat hierbij om de relatie tussen Jacob en de engel. Maar feitelijk om de relatie tussen Jacob en God. Aan het einde van iedere kerkdienst ontvangen we van de HERE zijn zegen. Dat is maar niet een beetje ingewikkelde manier om de eredienst af te sluiten. Nee, het gaat om de vraag hoe je uit elkaar gaat. Soms gaan mensen op een nare manier uit elkaar. Vol

boosheid en misschien zelfs haat. In de zegen aan het einde van de eredienst laat de HERE ons weten dat er wat Hem betreft vrede tussen Hem en ons is. Dat Hij ons lief heeft. Dat Hij ons in genade aanziet en dat de heilige Geest met ons meegaat. Een heerlijk afscheid, waar wij de Here voor danken in ons 'amen'. Vijanden vervloeken elkaar. Vrienden zegenen elkaar. Vaders zegenen hun kinderen. Dat is wat Jacob wil. **[Jacob zoekt vrede]** Dat er vrede tussen hen is en God hem goed gezind is. Dat ze in vrede uit elkaar gaan en elkaar een warm hart toedragen.

De engel vraagt naar de naam van Jacob. Jacob noemt zijn naam. Zijn naam die verwijst naar zijn geboorte en leven. Hij is iemand die een ander te pakken neemt. Dat is de betekenis van zijn naam. Zo was het al toen hij geboren werd. Een naam die hij waarschijnlijk met weinig vreugde zal hebben gedragen. En mogelijk des te meer, omdat zijn naam een duidelijke kern van waarheid in zich had. En de engel laat hem weten dat hij een andere naam krijgt. Zoals zijn grootvader Abram later van God de naam Abraham (vader van een groot volk) kreeg. En zijn grootmoeder kreeg de naam Sara in plaats van haar oude naam Sarai. En nu ontvangt Jacob een nieuwe naam. Voortaan zal hij Israël heten. **[Zegen = nieuwe naam]** Die naam bestaat uit twee woorden. Het woord 'el of 'el dat God betekent. Verder uit het werkwoord 'sara', dat 'strijden' betekent. In de motivatie die de engel van de naam geeft komt dat ook terug. Want de engel zegt dat hij zo zal heten omdat hij met God en de mensen heeft gestreden en heeft gewonnen. Hij heeft de genade van God gewonnen, nu hij God gesmeekt heeft, zoals Hosea schrijft. Het gevecht symboliseerde het leven van Jacob. Want heel zijn leven is Jacob al in gevecht met God. Hij heeft moeite om de dingen aan de HERE over te laten. Hij wil zelf de beloften van God laten uitkomen. En hij heeft daarbij zelfs gebruik gemaakt van list en bedrog. Hij heeft gezondigd om zijn zin door te drijven. En dat slechte geweten zit hem steeds in de weg. Want daarom is hij gevlucht voor Ezau. Daarom is hij er stiekem weggegaan bij zijn schoonvader Laban. Daarom vertrouwt hij ook niet op de HERE, nu hij Ezau gaat ontmoeten. Hij vindt geen rust bij God, omdat zijn geweten hem aanklaagt. Hij moet leren zich over te geven. Dat heeft God hem duidelijk gemaakt door zijn heup te ontwrichten. Zijn gezondheid en kracht zijn gebroken. Dat is wat God hem wilde laten ervaren. Hij moet in het reine komen met God. Dan zal hij ook in het reine kunnen komen met zijn broer Ezau.

Is dit niet heel herkenbaar? Hoe vaak gebeurt het ons ook niet? We klagen dat we weinig van God merken. We zijn ontevreden over ons leven. Over mensen om ons heen. Vaak

de belangrijkste mensen in ons leven. We mopperen op ze. We vergroten hun fouten uit. En waarom? Omdat we diep van binnen overhoop liggen met onszelf. We hebben fouten gemaakt, die we niet willen erkennen. Tegenover God, tegenover de naaste en ook niet tegenover onszelf. Maar ons geweten laat ons niet echt met rust, maar we proberen hem toch het zwijgen op te leggen. Door tegen onszelf te zeggen dat die ander ook maar niet zo stom had moeten doen. Door tegen onszelf te zeggen dat anderen er nog een veel grotere puinhoop van maken. Door tegen onszelf te zeggen dat niemand volmaakt is. Ach, we kennen het allemaal wel. Maar we komen er niet mee weg. En er is maar één oplossing: we moeten onze fouten onder ogen zien. *[Christus eist]* We moeten onze schuld erkennen. Tegenover onszelf, tegenover God en tegenover onze naaste. Want als we dat niet doen dan lopen we ook vast als we volgende week het Heilig Avondmaal vieren. O, we kunnen best wel naar voren komen en een stukje brood nemen en een slok uit de beker nemen. Maar als we ons hart verhard hebben dan zal daar nooit een zegen van God op kunnen liggen. Dan zullen we Jezus Christus ook niet werkelijk kunnen ontmoeten in het brood en in de wijn. Dan zullen we ook geen troost vinden in de belofte dat God onze zonden vergeeft. Want hoe zal God vergeven die wij, tegen beter weten in, niet willen erkennen? Want als er niets mis is, hoeft er toch ook niets vergeven te worden? Laten we dus ons hart onderzoeken. Niet om antwoord te vinden op de vraag of we wel waardig zijn om het Heilig Avondmaal te vieren. Maar wel om antwoord te vinden op de vraag hoe onze band met de HERE is en om daaraan te werken als deze verstoord is. Wat staat er tussen God en mij in? En als we inderdaad tot de conclusie komen dat er dingen tussen God en ons instaan, dan moeten we die bij de HERE brengen. Dan moeten we daarover eerlijk in gesprek met Hem. Door ze te belijden. Door vergeving ervoor te vragen waarbij we pleiten op het offer van onze Heiland. Door te bidden of de Heilige Geest ons leven wil vernieuwen en nieuwe adem wil scheppen in onze harten. Zodat de viering van het Heilig Avondmaal volgende week een echt blijde ontmoeting is met onze Heiland Jezus Christus. Een ontmoeting waarin Hij allereerst vreugde heeft in onze komst. En waarin wij troost en nieuwe levenskracht vinden omdat Hij in ons leven wil zijn en Hij ons in zijn leven wil hebben.

Amen